

TERESA FRAN CZAK

ur. 1929; Goraj



Miejsce i czas wydarzeń	Goraj, dwudziestolecie międzywojenne
Słowa kluczowe	projekt "Archiwum Historii Mówionej - opracowanie i udostępnienie online najcenniejszych zasobów", Żydzi, relacje polsko-żydowskie, życie religijne, święta żydowskie, szabat, maca, pogrzeb żydowski

Religia i obyczaje żydowskie

Żydy, to oni miały sobotę. Ale oni tak utrzymywali swoją religię, że nawet nie rozpalili pod kuchnią. Tylko polskie ludzie, ja sama byłam raz u Żydów z taką koleżanką. Rozpalaliśmy, to pamiętam przecież. Pod kuchnią tak. Przyszła Żydówka, no i zapytała się czy nie możemy pójść rozpalić, to poszliśmy. No i oni dali tam jakąś bułkę albo parę groszy. No i to już dla takiego dziecka to było dużo. Oni tam po sąsiedzku, bo oni mieszkali wkoło rynku, ale i po domach nieraz tam mieszkały. I tam niedaleko nas mieszkał też. Tośmy poszli, tam ten taką skrzynkę drewnianą miał założone, taki biały w paski i on tam modlił się.

Oni na święto mieli macę. Mieli takie placki upieczone, podziurkowane, cieniutkie takie. Woda i mąka, no może jeszcze więcej coś tam mieli. Żeby tę macę spróbować, tośmy namówili koleżankę, żeby przyniesła troszkę. To normalne ciasto takie o upieczone. [W] każdy szabas [mieli macę], nie tylko święto, tylko każdy szabas.

Żydówki nie szły za pogrzebem, tylko Żydy. Nieśli na takich czterech marach, Żyd był niezakryty, ani tam trumny, ani czego nie. Myśmy mieli tam pole blisko, zaraz koło mogiłek. A jak pasłam krowy, to tam płot był, to stanęłam przy tym płocie, no to tam te Żydy tam przychodziły i tam się modliły. Cofał, cofał, cofał i znowuż do przodu, i znowuż się cofał i... Modlić się modlili, ale przeważnie modliły się Żydy. Żydówki też, takie płaczki tam urządzali. Oni mieli takie czarne chałaty. Przeważnie Żydy chodziły w czarnym.

Mieli język żydowski. Oni język polski i żydowski umieli. No to oni z Polakami rozmawiali po polsku, a między sobą po żydowsku. Tak że jak Polak przyszedł, a oni chcieli coś, to po żydowsku rozmawiali, a Polak nie rozumiał, co oni mówią. To tak było.

Data i miejsce nagrania	2008-12-17, Goraj
Rozmawiał/a	Tomasz Czajkowski
Redakcja	Aleksandra Bańkowska
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"